

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 13/2008 rd

Utredning från ministeriet: Utveckling av polisens förvaltningsstruktur

Till inrikesministeriet

INLEDNING

Remiss

Inrikesministeriet begärde att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande om slutrapporten från arbetsgruppen för utvecklandet av polisens förvaltningsstruktur (PORA) (Inrikesministeriets publikation 5/2008). Den 11 mars 2008 beslutade utskottet behandla slutrapporten enligt 47 § 2 mom. i grundlagen som en utredning från inrikesministeriet (MINU 4/2008 rd).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- förvaltningsdirektör Arto Nieminen och polisöverinspektör Robin Lardot, inrikesministeriet
- polistråd, chef Rauno Ranta, Centralkriminalpolisen
- polistråd, chef Kari Rantala, rörliga polisen
- biträdande chef Petri Knape, skyddspolisen

- länspolischef Mikko Paatero, Västra Finlands länsstyrelse
- poliskommendör Jukka Riikonen, polisinsättningen i Helsingfors härad
- ordförande Antero Rytkölä, Suomen Nismiesyhdistys ry, även som representant för Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- ordförande Yrjö Suhonen, Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— finansministeriet
— Finlands Kommunförbund.

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare behandlat ärendet som eget ärende med beteckningen HAO 4/2008 vp.

INRIKESMINISTERIETS UTREDNING

Arbetsgruppen föreslår en polisförvaltningsmodell i två nivåer där inrikesministeriet ansvarar för den politiska och strategiska styrningen av polisväsendet. I denna modell leds den operativa polisverksamheten av en polisstyrelse bestående av polisens högsta ledning, som idag verkar inom inrikesministeriets polisavdelning, och polisens länsledningar, som idag verkar i anslut-

ning till länsstyrelserna. Polisstyrelsen skulle ha till uppgift att enligt 4 § i polisförvaltningslagen: 1) planera, utveckla, leda och övervaka polisverksamheten och dess stödfunktioner i hela landet; 2) se till att den medborgarservice som hör samman med polisens uppgifter finns tillgänglig i lika utsträckning och är av samma kvalitet i hela landet; 3) besluta om samarbetet mel-

lan den lokala polisen och de övriga polisenheterna; 4) sköta övriga uppgifter som enligt bestämmelser eller föreskrifter ankommer på den. Enligt modellen ska polisstyrelsen styra polisinsrättningarna (24 st.) samt centralkriminalpolisen, rörliga polisen, skyddspolisen, Polisyrkeshögskolan och Polisens teknikcentral. Enligt förslaget ansvarar ministeriets polisavdelning i enlighet med 68 § 1 mom. i grundlagen och 11 § i statsrådets reglemente för de ministerieuppgifter som rör polisen (på normativ, strategisk och politisk nivå), såsom polisens lagberedning, EU-politiken, beredningen av regeringsprogrammen, besluten kring områdesindelningen samt den allmänna styrningen av laglighetsövervakningen på ministerienivå.

För polisstyrelsen föreslås det att det grundas regionala delfunktioner i anslutning till länsstyrelserna i Västra Finlands, Östra Finlands och Uleåborgs län med Åbo, S:t Michel och Uleåborg som placeringsorter. De regionala funktionerna i Södra Finland ska placeras i anslutning till polisstyrelsens huvudsakliga verksamhetsställe i Helsingfors. Polisstyrelsens regionala delfunktioner deltar som en del av polisstyrelsen i skötseln av de utvecklings- och styrningsuppgifter som avses i 4 § i polisförvaltningslagen samt i beredningen av de resultatavtalsförhandlingar som förs mellan polisstyrelsen och polisinsrättningarna. Dessutom ansvarar de för verksamhetens lönsamhet (s.k. kontrollerverksamhet), laglighet, kvalitet, effektivitet och jämförbarhet vid särskilt angivna polisinsrättningar. Vidare samordnar de arbetet vid de olika polisenheterna och ser till att det regionala myndighetssamarbetet fungerar smidigt. Bland polisstyrelsens regionaliserade verksamhetsställen finns också lotteri- och vapenförvaltningsenheten i Riihimäki och tillsynsenheten för säkerhetsbranschen i S:t Michel.

Enligt arbetsgruppens uppfattning ska polisens riksomfattande enheter även i fortsättningen vara riksomfattande ämbetsverk underställda polisens högsta ledning. Deras grundläggande uppgifter ska i huvudsak vara oförändrade. De ska även i fortsättningen ha riksomfattande organisationer. Deras nätverk av verksamhetsställen ska utvecklas med hänsyn till de polisiära behoven samt samarbetet med intressentgrupperna. Efter polisinsrättningsreformen ska den lokala polisen i större utsträckning än idag ansvara för att avslöja och utreda sedvanliga och svårutredda brott inom det egna området. Tyngdpunkten för centralkriminalpolisens verksamhet ska å sin sida ligga allt mer på bekämpning av den internationella och nationellt sett grovsta brottsligheten, i synnerhet den organiserade brottsligheten. Dessutom ska centralkriminalpolisen ansvara för sådana funktioner som hör samman med brottsbekämpning där brottsfrekvensen, säkerställandet av kompetensen och kostnadsskäl talar för att de koncentreras på riksnivå. Skyddspolisen och centralkriminalpolisen ska bedriva ett bredare samarbete kring förundersökningarna av sådana brott som hänför sig till statens säkerhet.

Rörliga polisens primära ansvarsområden inom trafikövervakningen ska omfatta huvudvägarna och det övriga vägnätet utanför tätorterna, men rörliga polisen ska även bistå den lokala polisen vid trafikövervakning i tätortsområdena. Rörliga polisen ska sköta larmuppdrag till stöd för den lokala polisen enligt principen om närmaste patrull och även i övrigt delta i genomförandet av olika resurskrävande och tematliknande razzior på det sätt som överenskomms särskilt. Särskilt i glesbygden ska rörliga polisen samarbeta med den lokala polisen för att garantera larmberedskapen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

En reformering av polisens förvaltningsstruktur fick en rättslig grund för den lokala polisens del

när polisförvaltningslagen (110/1992) ändrades (100/2007). Ändringen trädde i kraft den 1 mars 2007 (FvUB 24/2006 rd). Landet delades sedan

in i 24 polisinskrifningshärad genom en förordning som statsrådet antog med stöd av lagen. Inrikesministeriet fastställde placeringsorterna för huvudpolisstationerna och polisstationerna genom ett beslut i november 2007. Denna omorganisering av den lokala polisen träder i kraft vid ingången av 2009, och just nu pågår genomförandefasen.

Vi tog även upp frågan om utveckling av polisförvaltningens övriga struktur i betänkande FvUB 24/2006 rd.

I inrikesministeriets utredning till utskottet, dvs. slutrapporten från arbetsgruppen för utvecklandet av polisens förvaltningsstruktur, föreslås en tvåstegsmodell för polisförvaltningen. Avsikten är då att inrikesministeriet och dess polisavdelning i enlighet med 68 § 1 mom. i grundlagen och 11 § i reglementet för statsrådet ska svara för de ministerieuppgifter som rör polisen, såsom lagberedning, EU-ärenden, beredning av regeringens olika program, ärenden som gäller områdesindelning och allmän styrning av laglighetskontrollen. Utskottet poängterar att inrikesministeriet även i fortsättningen ska svara för den politiska och strategiska styrningen av polisväsendet. Däremot är det motiverat att inrätta en polisstyrelse bestående av polisens högsta ledning och polisens länsledning vid länsstyrelsen för att leda den operativa polisverksamheten.

Enligt uppgift ska polisstyrelsen i enlighet med 4 § 1 mom. i polisförvaltningslagen ha till uppgift att

1) planera, utveckla, leda och övervaka polisverksamheten och dess stödfunktioner i hela landet,

2) se till att den medborgarservice som hör samman med polisens uppgifter finns tillgänglig i lika utsträckning och är av samma kvalitet i hela landet,

3) besluta om samarbetet mellan den lokala polisen och de övriga polis enheterna, och

4) sköta övriga uppgifter som enligt bestämmelser eller föreskrifter ankommer på den.

Utskottet understryker att reformeringen av polisförvaltningens struktur är en helhet där de aktuella förslagen utgör etapp två och ett motiverat och naturligt utvecklingsskede. I synner-

het i fråga om ledningssystemet är det viktigt att ledningsfunktionerna är klara på de olika förvaltningsnivåerna. Reformen måste också lyckas med att förenkla ledningsstrukturerna så att produktiviteten kan förbättras. Den föreslagna modellen gör det också möjligt att minska på omotiverad horisontell styrning.

Polisstyrelsen planeras också få regionala delfunktioner. Dessa funktioner ska framför allt delta i det myndighetssamarbete som för närvarande sker inom ramen för länsstyrelserna. Exempelvis kommer det i framtiden inte att behövas någon mellannivå för att styra den lokala nivån. Det är generellt sett viktigt att uppgifterna fördelas på ett ändamålsenligt sätt. Utskottet kommer att ta närmare ställning på denna punkt när totalreformen av statens regionförvaltning behandlas. Här bör man dock lyfta fram de särskilda uppgifter och den ställning som Helsingfors polisinskrifning har. Inskriftningens ställning bör kvarstå i den nya ledningsstrukturen, dvs. som en del av polisens högsta ledningssystem nationellt vid sidan om de riksomfattande polis enheterna.

Utskottet har redan tidigare i olika sammanhang uttryckt sitt stöd för omfattande reformering av polisförvaltningen och inrättande av en polisstyrelse (FvUU 9/2008 rd, FvUU 17/2007 rd och FvUU 14/2007 rd). I detta sammanhang vill utskottet också understryka att utgångspunkten för en reform är att polisen ska bli operativt och produktivitetmässigt effektivare och att överlappande funktioner mellan olika aktörer avskaffas. Samtidigt måste uppgifterna kunna utföras mer ekonomiskt och de personella resurserna inom den operativa polisverksamheten förstärkas. Avslutningsvis hänvisar utskottet till sitt utlåtande om statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012 (FvUU 9/2008 rd) när det gäller statens produktivetsprogram och polisens resurser.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anser

att inrikesministeriet bör beakta det som sägs ovan.

FvUU 13/2008 rd — MINU 4/2008 rd

Helsingfors den 20 maj 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölli /cent
vordf. Tapani Mäkinen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Rakel Hiltunen /sd
Oiva Kaltiokumpu /cent
Elsi Katainen /cent
Timo Korhonen /cent

Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /saml
Petri Pihlajaniemi /saml
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Unto Valpas /vänst
Tuula Väätäinen /sd
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.